شامعۇر "اۋقاتتاندىرۋ جەمسى"نە اينالدى

(باسى 1 - بەتتە)

■ **قولدا جاقسى نارسە بولعانىمەن، كىرىستى ارتتىرۋ قينىعا سوقتى**

"اكەم شامعۇر ەگەتىن، اتام دا شامعۇر ەككەن، قىستاعىمىزدىڭ شامعۇرى ەجەلدەن ايگىلى". ازەز قۇدايبەردى قىستاق تۇرعىندار كوميتەتىنىڭ مەڭگەرۇشىسى، بيىل 55 جاستاعى ول قىستاعىنىڭ شامعۇرىن اسا ماقتان تۇتادى.

شامعۇر وڭتۇستىك شينجياڭدا كوبىرەك كەزدەسەتىن تامىر ساباقتى ەگىس داقىلى ۇندا مول ورگانيكالىق بەلسەندى ءسىلتى جانە كوپتەگەن ۋيتامين مەن مينەرال ەلەمەنتتەر بار، ازىق - تۇلىككە جانە دارىلىككە پايدالانۋ قۇنى ءبىرشاما جوعارى. گەزلىك قىستاعى كەلپىن اۋدانىنداعى شامعۇردىڭ نەگىزگى ءوندىرىس ورىندارىنىڭ ءبىرى.

8 - ايدىڭ باسىندا تۇقىم سەبىلىپ، تىڭايتقىش بەرىلىپ، سۋ جىبەرىلەدى، 11 - ايدىڭ ورتاسىندا شامعۇر پىسادى.

"شامعۇردىڭ جەرگە تالابى ونشا جوعارى ەمەس، باسقارۋعا قولايلى، سوندىقتان وتباسىلارىنىڭ ءبارى ەگەدى". ازەز بىلاي دەيدى: "ءونىم الۋ ماۋسىمى بولعاندا، اتىزدا شامعۇر ءۇيىلىپ قالادى، ءوزىمىز جەپ بولا الماساق، امالداپ ساتىپ اقشاعا جاراتۋدى ويلايمىز".

70 جاستاعى قىستاق تۇرعىنى راحمان ساۋۇت ءۇش دوڭگەلەكتى ەلەكتروسيكلىنە ءمىنىپ، اتىزعا بارىپ شامعۇردىڭ ءوسۋ جاعدايىن تەكسەرىپ ءجۇر. ول شامعۇرمەن ءومىر بويى اينالىسىپ كەلەدى، جاس كەزىنەن شامعۇر ەككەن، الايدا وزدەرى جەۋدەن اسىپايتىن. كەيىن ەسەك ارباسىنا شامعۇرىن باسىپ 6 كيلومەتر الىستاعى بازارعا اپارىپ ساتاتىن بولدى، "باعاسى ارزان، كوپ اقشاعا جاراماي-دى، دەسەدە، ساتىلعانى ەسەپ، اتىزدا ءشىرىپ جاتقاننان جاقسى - عوي"، - دەيدى ول.

راحمان تىلشىگە ءبىر ەسەپ جاساپ بەردى: 2005 - جىلدان بۇرىن ءبىر مۇ جەردەن 500 كيلوگرام اينالاسىندا شامعۇر الاتىنبىز، ءبىر كيلوگرام شامعۇردىڭ بازاردىعى باعاسى 3 جياۋدان استام، ءبىر مۇ جەردەن 150 يۋان كىرىس كىرگىزۋگە بولادى. شامعۇر ۇرىعىن ساتىپ الۋ، جەر جىرتۋ، سۋارۋ سياقتىلار بويىنشا، ءبىر مۇ شامعۇر ەككەندەگى وزىندىك قۇن 100 يۋانعا تايايدى، سىندىرىپ ەسەپتەگەندە كىرىس ماردىمسىز بولادى.

نەداۋىر كوپ شامعۇر ساتىلماي قالادى. راحمان تراكتورىن ايداپ، 30 كيلومەتر الىستاعى اۋدان قالاشىعىنا بارىپ شامعۇرىن ساتادى نەمەسە شامعۇرىنا ءبىراز جۇگەرى اۋىستىرىپ اكەلەدى، قالعانىن تۇس - تۇعان، دوس - جارانداريىنا تاراتىپ جىبەرەدى.

وزدەرى ءبىرازىن جەيدى، ءبىرازى ساتىلادى، ءبىرازىن ەلگە بەرەدى، كوپ جىلدان بەرى، گەزلىك قىستاعىنىڭ شامعۇرى وسىنداي تاعدىردى جالعاستىرىپ كەلدى.

"بۇرىن شامعۇردىڭ تانىمالىلىعى جوعارى ەمەس، ونىڭ ۇستىنە گەزلىك قىستاعى شالعايعا ورنالاسقاندىقتان، قاتىناستىڭ قولايسىزدىعى سياقتى ماسەلەلەرمەن ساتىلۋى قيىنعا سوعاتىن، ونى بىلاي قويعاندا باعاسى دا ورلەمەي - اق قويدى". كەلپىن اۋدانىنداعى اۋىل شارۋاشىلىعى، اۋىل - قىستاق مەكەمەسى پارتيا باسشىلىق گرۋپپاسىنىڭ شۇجيى، ورىنباسار مەكەمە باستىعى ۋ شياۋچيڭ بىلاي دەيدى: "بۇل دا تاياۋ جىلداردا تۇتاس اۋدانىنىڭ شامعۇر ەگىنشىلىگىندە ءدوپ كەلگەن ماسەلەسى".

جەرگىلىكتى ورىندا ساتىلماعاندىقتان، ويى ۇشقىر قىستاق تۇرعىنى نايىپ قادىر توسىنان پارىقتى ساتۋ جولىن قاراستىرادى. ول قىستاقتان قىستاق تۇرعىندارىنىڭ شامعۇرىن ساتىپ الىپ، جۇك اۆتوموبيلىن جالداپ اۋات اۋدانىنا اپارىپ ساتادى، "ءبىر جولدا 1000 يۋاننان استام تابادى".

الايدا كەلپىن اۋدانىندا جانە سول ماڭداعى وڭىرلەردە شامعۇر ەگۋ جەر اۋدانىنىڭ ارتۇرىنا ىلەسە، بازاردىڭ قابىلداۋ قۇاتى ازايادى، ساتۋ جولدارى كەمشىل بولعاندىقتان، كوپتەگەن قىستاق تۇرعىنارى شامعۇر ساتۋدى قويىپ، باسقا ساۋداعا ويىسا باستايدى.

شامعۇر "كىشكەنە مەرگيا" اتانعان "التىن جەمىس" بولعانىمەن ونى ۇناتاتىن كەلپىن شارۋالارىنا جاقسى تابىس اكەلە قويماي دى.

■ **ساپانى جاقسارتىپ، ماركا قالىپتاستىرىپ، بازارعا ءورىس اشتى**

"جەپ تاۋسا المادى، ساتىپ جىبەرە المادى، سونىمەن شارۋالار شامعۇر ەگەتىن جەر اۋدانىن ازايتتى، دەن قويا باسقارماعاندىقتان، ءونىم مولشەرى مەن ساپاسى دا قولدىراردى". بۇرىنعى دىستەردى تىلگە تيەك ەتكەندە ازەز شاراسىزدىق تانىتتى.

2004 - جىلى ءسامي تەك ءبىر مۇ جەرگە عانا شامعۇر ەكتى، "اقشا تابا الماعاندىقتان جەرگە ۇرىعىن شاشقان سوڭ قارامايتىن بولدىق، قانشالىق ءونىم الۋعا دا ونشا باس قاتىرمادىق"، - دەيدى ول.

گەزلىك قىستاعى شامعۇرىنىڭ تاعدىرى ويداعىداي اينالىسقا تۇسە المادى، باعاسى ارزاندار، ساتىلماي قالدى، شارۋالار ەگۋگە ءمان بەرمەي، شامعۇردىڭ ساپاسى ناشارلاپ، ءونىم مولشەرى تومەندەدى.

"شارۋالار بازاردان السىز، بازار وزگەرىسىنە سەزىمتالدىعى ءالسز، ونىڭ ۇستىنە ساتۋ جولدارى كەمشىل بولعاندىقتان، تەك شارۋالاردىڭ كۇشىنە سۇيەنىپ شامعۇر ساتۋ ءىس جۇزىندەگىپەن قابىسپايدى"، - دەيدى ۋ شياۋچيڭ.

وسناۋ جالپى جان سانى 187 وتباسىنداعى 831 ادامنان تۇراتىن قىستاقتا 2014 - جىلى ارحيۇ تۇرعىزىلىپ، كارتچكالاندىرىلعان كەدەيلەر 84 وتباسىنداعى 371 ادام بولىپ، بۇكىل قىستاق جالپى جان سانىنىڭ %44ىن يەلەدى، قىستاق تۇرعىنارى نەگە سۇيەنىپ كىرىستەرىن ارتتىرىپ، كەدەيلىكتەن ارىلا الادى؟

"قىستاق تۇرعىنارى كىرىستەرىن ارتتىرۋدى ءۇشىن تاعى دا سول شامعۇرعا كۇش سالۋدى كەرەك". بىلتىر جىل باسىندا جۇڭگو مۇناي - حيميا باتىس سولتۇستىك مۇناي مەكەمەسىنىڭ گەزلىك قىستاعىندا تۇراتىن ءبىرىنشى شۇجيى ۋاڭ حايبين ەڭ العاش قىستاققا كەلگەندە، وسى قىستاقتىڭ بەلگىلى شامعۇر ەگۋ كولەمىن قالپىتاستىرعانىن بايقاپ، شامعۇرعا سۇيەنىپ ەگىنشىلەردىڭ كىرىسىن ارتتىرۋعا دەم بەرۋ ويى تۇىندايدى.

ۋاڭ حايبين شامعۇر ەگىنشىلىگى كاسىبىن گەزلىك قىستاعىنىڭ 2018 - جىلعى ءتۇيىندى حالىق تۇرمىسى نىسانىنا ەنگىزدى، نىسانا تۇراقتاندىرىلعانىن كەيىن، قىستاق تۇرعىنارىن شامعۇر ەگىنشىلىك جەر كولەمىن ارتتىرىپ، عىلمي جولمەن ەگىپ باسقارۋعا جۇمىلدىرادى.

ەڭ الدىمەن ءونىم مولشەرى مەن ساپاسىن جوعارىلاتتى. بىلتىر 2 - ايدا گەزلىك قىستاعى قىستاقتا تۇڭعىش رەت شارۋالاردىڭ جەمىس - كوكونىس كاسىپتىك سەلبەستىك كووپەراتيۋىن قۇرىپ، شامعۇردى شوعىرلى ءبىر تۇتاس ەكتى، اۋىل شارۋاشىلىعى ءوندىرىس قۇرال جابدىقتارىن شوعىرلى ساتىپ الۋدى، شوعىرلى تۇرده ءبىر تۇتاس ماشينامەن جىرتۋدى، شوعىرلى تۇرده جەر سالۋدى، شوعىرلى تۇرده اتىز باسقارۋدى قولدانىپ، جالپى بارىستى عىلمي باسقارۋ قزمەت وتەۋى مەن ماشينالاندىرىپ ەگۋدى جالپىلاستىرۋدى سناق ەتتى؛ شينجياڭ اۋىل شارۋاشىلىعى داشۋەسىمەن تەحنيكالىق اۋىس - كۇيىس سەلبەستىگىن ورىستەتىپ، قىستاق تۇرعىنارىنىڭ اتىز باسقارۋدى كۇشەيتۋىنە جەتەكشىلىك ەتتى، ەگىنشىلەردىڭ اتىزدى قاتاڭ باسقارۋىنا جەتەكشىلىك ەتىپ، ەگىنشىلەر وتباسى تىڭايتقىشىن قاتاڭ تىزگىندەپ، اۋىل شارۋاشىلىق دارىلەرىن شاشپاي، ايتسا ايتقانداي "جاسىل ورگانيكالى، ساپ تابيعي، لاستانباعان" بولۋدى ورىندادى. "قىستاق تۇرعىنارى عىلمي ەگۋ مەن باسقارۋ تەحنيكاسىن يگەرىپ، وتكەن جىلى شامعۇردىڭ مۇ باسىندىق ءونىمى 800 — 1200 كيلوگرام بولىپ، ءونىمى كورنەكتى ارتتى ءارى ساپاسى دا اناعۇرلىم جوعارىلادى"، - دەيدى ۋاڭ حايبين.

جاقسى ەگىلسە، ەڭ سوڭىندا ساتىلمى دا جاقسى بولادى.

ماركا اسەرىن جوعارىلاتتى. ۋاڭ حايبين قىستاق تۇرعىنارى، قىستاقتا تۇراتىن قزمەت اتەرىتى مۇشەلەرى، سىرتتا وقيتىن ستۇدەنتتەر سياقتىلاردى اتتانسقا كەلتىرىپ، شامعۇردى كەڭ كولەمدە ۇگىتتەدى؛ ونىمدەردى ءۇرىم-جىنىڭ بەس جۇلدىزدى قوناق ۇيلەرىنە اپارىپ كورمە وتكىزدى، جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولدىڭ كىرە بەرىسىنە جارناما تاقتاسىن ورناتتى.

سارالاندىرۋ جولىمەن ءجۇردى. شامعۇردى جيىپ العاننان كەيىن، سەلبەستىك كووپەراتيۋى كوپشىلىكتى ءپىشىنى جاقسى، ۇلكەن - كىشىلىگى ءبىرىڭعايلارىن تاڭداپ ءبىر تۇتاس قوراپتاۋعا باستادى، قازىر 5 كيلوگرامدىق قوراپتالعان، قاپقا سالىنعان ونىمدەر بار.

سەلبەستىك كووپەراتيۋىنىڭ رولىن ساۋلەلەندىردى. ۋاڭ حايبين بىلاي دەيدى: قىستاقتا سەلبەستىك كووپەراتيۋىنىڭ رولىن ساۋلەلەندىرىپ، قىستاق تۇرعىنارىنىڭ شامعۇرلارىن ءبىر تۇتاس ساتىپ الدىق، سوندىقتان - اق بازارمەن بايلانىس جاساپ، شامعۇردى ساتىپ، ساتۋداعى قيىن ماسەلەنى شەشتىك.

جەرگىلىكتى ۇكىمەت تە شارۋالاردىڭ ساتۋىنا بار كۇشىپەن كومەكتەستى. ۋ شياۋچيڭ بىلاي دەدى: كەلپىن اۋدانى ەلەكترونداق ساۋدا رولىن ساۋلەلەندىرىپ، شامعۇر مارىكاسىنىڭ نقيال كۇشى مەن ساتىلۋ ارناسىن كەڭەيتتى، قازىر وسى اۋداندا 40تان استام ەلەكترونداق ساۋدا دۇكەندەرى بۇكىل ەلدەگى 20 نەشە قالانى شارپىدى؛ جەر بەلگىسىندەگى ءونىمنىڭ مارىكا اسەرىن زور كۇشپەن جالپىلاستىرىپ، جەر بەلگىسى ونىمدەرى تولىمدىلىعىن كاسىپورىندارىنىڭ پايدالانۋىنا تەگىن بەردىك؛ كوپ ساندى اۋىل - قىستاق دەلدالدارىنىڭ رولىن ساۋلەلەندىرىپ، بۇكىل شينجياڭعا باعىتتاي كەلپىننىڭ شامعۇرىن ۇگىتتەدىك.

جەرگىلىكتى ۇكىمەت، ءبىرىنشى شۇجيى، قىستاقتا تۇراتىن قزمەت اتەرىتى سياقتىلاردىڭ بىردەي قۇلشىنۋىندا، بازارعا ءورىس اشىلدى. بىلتىر ءۇرىمجى، قاشقار، حوتان، ءتىپتى شىكى ولكەلەردەگى ساۋداگەرلەر گەزلىككە كەلىپ شامعۇر ساتىپ الدى، كەزىندە ەلگە تەگىن بەرە سالاتىن شامعۇر ءوتىمدى زاتقا اينالدى. "اتىز باسىندا باعاسى 2 يۋان، ءتىپتى كەيبىر ساۋداگەرلەر 3 يۋاندىق باعامەن ساتىپ الاتىن بولدى"، - دەيدى ۋاڭ حايبين.

شامعۇر تۇڭعىش رەت شارۋالارعا قوماقتى تابىس اكەلدى، شامعۇر ەگۋگە سۇيەنىپ، بىلتىر گەزلىك قىستاعىنداعىلاردىڭ جان باسىندىق كىرىسى 600 يۋاننان استام ارتتى.

■ **كاسىپ تىزبەگىن ۇزارتىپ، قوسىمشا قۇنىن جوعارىلاتتى**

شامعۇر "ءوتىمدى" بولىپ، قىستاق تۇرعىنارى پايدانىڭ ءدامىن تاتقاندىقتان، ەگۋ بەلسەندىلىگىنەرى بارىنشا ارتتى. الايدا تەك قانا "بايىرعى" شامعۇردى ساتۋعا يەك سۇيەيتىن بولسا، بايماندى ورنىقتى كىرىس ارتتىرۋدى سىكە اسىرۋ قينىعا سوعاتىن ەدى.

ۋاڭ حايبين وسى ءتۇيىندى تانىپ جەتتى، "بازار وسىنشاما ۇلكەن، تەك جاس كۇيىندەگى جەمىستى ساتقاندا، 2 — 3 جىلعا جاقسى بولۋى مۇمكىن، ال كەيىن قايتۋ كەرەك؟ ءسوزسىز، ەگۋ، ءوندىرۋ، مانەرلەۋ، ساتۋداعى كەمەلدى كاسىپ تىزبەگىن قالىپتاستىرۋ كەرەك".

بىلتىر ۋاڭ حايبين قزمەت اتەرىتىن باستاپ، شامعۇر ونىمدەرىنىڭ سىرتقى توقىما قورابى مەن سالەمدەمە قورابىن دەربەس جوبالادى ءارى ءبىر ءبولىم شامعۇردى شامعۇر تالقانى، شامعۇر قاعى ەتىپ مانەرلەپ، قوراپتاعانىنان كەيىن ساتتى. "بۇل ءبىر رەتكى سناق، مانەرلەنگەننەن كەيىنگى شامعۇر تالقانى، شامعۇر قاعى ساقتاۋعا جانە تاسىمالداۋعا قولايلى، قوسىمشا قۇنى ارتسا، ساتۋ باعاسى دا سوعان سايكەس جوعارىلايدى"، - دەدى ول.

امالىياتتا شامعۇر ەگۋدەن شامعۇر سۇيىقتىعىن جاساۋعا دەيىن اچال قالاشىعى - اق سوندىاي - اق كەلپىن اۋدانى ەجەلدەن كاسىپ تىزبەگىن ۇزارتۋعا كۇش سالۋمەن كەلەدى.

جۇىق جىلداردان بەرى، كەلپىن اۋدانى "كەلپىن شامعۇرى" مارىكاسىن تۇلعالاۋدى وزەك ەتىپ، عىلىم - تەحنيكالىق زەرتتەۋ - اشۋ كۇشىنە سۇيەنىپ، شامعۇر كاسىبىن زور كۇشپەن دامىتتى، شامعۇردى جىنىتكەتەي مانەرلەۋدى نەگىز ەتكەن كاسىپورىندار مەن نساندى جەتىلدىرىپ جانە ەنگىزىپ، ەكونوميكالىق قوسىمشا قۇندى جوعارىلاتتى، قازىرگە دەيىن شامعۇر بال سقپاسى سياقتى العاشقى ءونىمدى جانە شالا وڭدەلگەن ونىمدەرىن زەرتتەپ جاساپ قانا قالماستان، شامعۇر كاپسۇلاسى، سۇيىقتىعى، ەفير مايى سياقتى جىنىتكەتەي مانەرلەنگەن ونىمدەردى دە ءوندىردى.

شينجياڭ ءالينۇر اۋىل شارۋاشىلىق عىلىم - تەحنيكا اشۋ شەكتى سەرىكتەستىگى نەگىزىندە ۇن، كۇرىش، شامعۇر سياقتى اۋىل شارۋاشىلىق ونىمدەرىن مانەرلەۋ جانە ساتۋمەن اينالىسادى، بۇرىن وسى سەرىكتەستىك شامعۇردى مانەرلەگەندە شالا وڭدەيتىندىكتەن، ءونىمنىڭ قوسىمشا قۇنى تومەن، پايداسى ماردىمسز بولىپ، جىلىنا تەك 1000 تونناعا اينالاسىندا عانا شامعۇر قابىلدايتىن بولاندىقتان، جەرگىلىكتى ورىننىڭ شامعۇرىن ساتىپ الۋعا جەتەكتەۋ قابىلەتى شەكتى بولاتىن.

وسى 2 جىلدا شامعۇردىڭ "اتاعى اسپاندادى"، وسى سەرىكتەستىك تە ساۋدا ورايىن بايقاپ، شامعۇردى جىنىتكەتەي مانەرلەۋگە كىرىسۋگە بەكىدى.

وسى سەرىكتەستىك پارتيا ياچەيكاسىنىڭ شۇجيى لىۋ چۇنيۋڭنىڭ تانىستىرۋىنشا، سەرىكتەستىك اچال قالاشىعىنىڭ شامعۇر ەگىنشىلىگى باسىمدىعىنا سۇيەنىپ، قالاشقتا 21 ميللىيون يۋاننان استام قارجى قوسىپ زاۋود قۇرعان، نەگىزىنەن شامعۇر توڭازىتىلعان قاعىن، ازىقتىق تالقانى، جەمىس سىرىنەسى، سوندىاي - اق شامعۇر سۇيىقتىعى سياقتى ونىمدەردى ءوندىرىپ، مانەرلەۋ ءوندىرىس جەلىسى مەجەمەن جىل سوڭىندا وندىرىسكە قوسىلادى ەكەن. "ءوندىرىس جەلىسىنىڭ ءوندىرىس قۇاتىن 50 مىڭ تونناعا قابىلەتكە يە ەتىپ جوبالادىق، مۇنان كەيىن كەلپىن اۋدانىنداعى شامعۇردى 'تاۋىسپ' قانا قالماستان، ونىڭ ۇستىنە سول ماڭداعى شامعۇر وندىرەتىن جەرلەردى دە شارپىپ، ءتىپتى دە كوپ شارۋالاردى كىرىستەرىن ارتتىرىپ اۋقاتتانۋعا باستايمىز"، - دەدى ول.

كاسىپ تىزبەگىنىڭ تەرەك بولۋىمەن، گەزلىك قىستاعى شامعۇر ەگۋ كولەمىن جىل سايىن مولايتتى، 2017 - جىلى 1500 مۇ، 2018 - جىلى 2150 مۇ، بيىل 2200 مۇدان استام جەرگە ەكتى.

ۋاڭ حايبين دا جاڭا ويىن كوكەينە ءتۇيدى، ەرەكشە شامعۇر كاسىبى جۇيەسىن قۇرۋدى اناعۇرلىم تەرەڭدەتىپ، شامعۇر ۇلگى كورسەتۋ بازاسىن قۇرىپ، ورگانيكالىق اۋىل شارۋاشىلىق ونىمدەرىن كۇالاندىرۋدى بەلسەنە ىلگەرىلەتىپ، اۋىل شارۋاشىلىق ونىمدەرىنىڭ جاعرافيالىق قورعالۋىنا كەپىلدىك ەتۋدى جوسپارلادى. سونىمەن بىرگە، كەلپىن قوي ەتىنىڭ مارىكا باسىمدىعىنا سۇيەنىپ، شامعۇردىڭ ازىقتىق، دارىلىك ەكى ءتۇرلى پايدالانۋ قۇنىن ۇزدىكسىز اشىپ جانە جالپىلاستىرىپ، تومەنگى بۇىنداعى قۇنتتاي سۇرىپتايتىن جانە جىنىتكەتەي مانەرلەيتىن كاسىپورىندارمەن بەلسەندى ۇشتاسىپ، شامعۇر ساتۋدىڭ، مانەرلەۋدىڭ ورنىقتى ارناسىن ورناتتى.

بۇل ارحيۇ تۇرعىزىلىپ، كارتچكالاندىرىلعان كەدەي ابدۇاقاپ كەرىمنىڭ شامعۇر ەگۋگە بولعان سەنىمدىلىگىن بەكەمدەي ءتۇستى: "بيىل 8 مۇ جەرگە ەكتىم، بىلتىرعى ءبىر كيلوگرامى 2 يۋاندىق باعا بويىنشا ساتسام، مەن دە 16 مىڭ يۋان كىرىس كىرگىزەمىن".

"بىلتىر جىل سوڭىنا دەيىن تۇتاس قىستاقتاعى كەدەيلىكتەن ارىلماعان 6 وتباسىنداعى 16 ادام عانا قالدى. بيىل ءبىز جالعاستى قۇلشىنىس جاساپ، تۇتاس قىستاقتى كەدەيلىكتەن ارىلتۋدى جۇزەگە اسىرامىز"، - دەدى ۋاڭ حايبين معىم سەنىمەن.

ماماراجاي كۇن ساۋلەسى گەزلىك قىستاعىنا شۇعىلاسىن شاشۋدا، اتىزدا قالىڭ جاسىل جاپىراقتار استىندا پىسۋعا تاياعان شامعۇرلار كومۇلى جاتىر، بۇل قىستاق تۇرعىنارىنىڭ بيىل قىستا كىرىستەرىن ارتتىرۋىنداعى ءۇمىتى ەدى.

كورىكتى مەكەنمىزدى ويداعىداي قورعايىق

ۇلتتار نتىماعىن قورعاۋدىڭ امالياتتا ايگىلەۋشىسى بولامىن

□ **توقسۇن اۋداندىق پارتكومنىڭ تۇراقتى مۇشەسى، ءتارتىپ تەكسەرۋ كوميتەتىنىڭ شۇجيى، باقلاۋ - تەكسەرۋ كوميتەتىنىڭ مەڭگەرۇشىسى ءانۋار نياز**

ەلىمىز ءبىر تۇتاس كوپ ۇلتتى مەملەكەت، ءار ۇلت حالقى وتانىمىزدىڭ كوركەم تاۋ - سۇىن، بايتاق الابىن بىرگە اشىپ، ۇزاق تاريحىن، شۇعىلالى مادەنيەتىن بىرگە جاراتقان. نەشە مىڭ جىلدان بەرى، جۇڭحۋاداعى ءار ۇلت ارالاس قونىستانىپ، مادەنيەتتە ءوزارا توعىسىپ، ەكونوميكادا ءبىر - بىرىنە سۇيەنىپ، سۇيىسپەنشىلىكتە ءوزارا ەتەنە بولىپ، ءبىر - بىرىمەن بىتە قايناسقان، ەشكىم دە ءبىر - بىرىنەن ايرىلا المايتىن كوپ نەگىزدى، ءبىر تۇلعالى ۇردىس قالىپتاستىردى. جۇڭحۋا ۇلتى ورىكەنيەتىنىڭ داڭۋ تاريحى — 56 ۇلتتىڭ ءوزارا توعىسقان جانە نتىماقتاسىپ، ءوزارا قارايلاسقان تاريحى. ۇزاق ۋاقىتتىق قارىم - قاتىناس بارىسىندا، شينجياڭداعى ءار ۇلت حالقى بىرگە ءوندىرىس جۇرگىزىپ، بىرگە تۇرمىس كەشىرىپ، سىرتتىڭ شاپقىنشىلىعىنا بىرگە قارسىلىق كورسەتىپ، ۇلتتىق بولشەكتەۋشىلىككە قارسى تۇرىپ، وتانىنىڭ تۇتاستىعىن قورعاپ، بەينەت پەن زەينەتتى تەڭ كورۋ، داڭق پەن نامىستى بىرگە ارقالاۋ بايلانىسىن ورناتتى؛ ۇزاق ۋاقىتتىق قارىم - قاتىناس بارىسىندا، شينجياڭداعى ءار ۇلت حالقى دوس، تاتۋ - ءتاتتى ءوتىپ، كورىكتى مەكەندى بىرگە قۇرىپ، ەتەنە تەرەڭ سۇيىسپەنشىلىك ورناتتى. جۇڭحۋا ۇلتى مەن ءار ۇلت حالقىنىڭ بايلانىسى ۇلى شاڭىراق پەن سول شاڭىراقتاعى مۇشەلەردىڭ بايلانىسى؛ ءار ۇلت حالقىنىڭ بايلانىسى ۇلى شاڭىراقتاعى ۇقساماعان مۇشەلەردىڭ بايلانىسى بولىپ تابىلادى. ۇلى شاڭىراقتاعى بارلىق مۇشە پارتيانىڭ شۇلەن شۇاعىنا بولەنىپ، تىنىش ءومىر، شات - شادىمان ترشىلىك كەشىپ، باقىتتى تۇرمىس وتكىزدى.

مەن شينجياڭدا ءار ۇلت حالقىنىڭ نتىماعى بولماسا، قوعام ورنىقتىلعىنىڭ بولمايتىندىعىن، ورنىقتىلىق بولماسا، بارلىق داۋداۋدان اۋىز اشۋعا بولمايتىندىعىن، ءتىپتى، قول جەتكىزگەن داۋۋ جەتىستىكتەرىنەن دە ايرىلاتىندىعىن تەرەڭ تاندىم. ۇلتتار نتىماعىن قورعاۋ، قوعام ورنىقتىلىعىن قورعاۋ — ءار ۇلت حالقىنىڭ ءتول مۇددەسىنە قاتىستى ءىرى ءىس ءارى ءار ۇلت حالقىنىڭ ورتاق جاۋاپكەرشىلىگى. ءتارتىپ تەكسەرۋ كادرى رەتىندە، مەن "ءتورت تانىم"دى كۇشەيتىپ، "ءتورت سەنىم"دى بەكەمدەپ، "ەكىنشى قورعاۋ"دى ورىنداپ، شي جينپيڭ جولداستى ۇيىتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتىمەن سالىنالى تۇردە وسكەلەڭ ءبىر اۋىزدىلىقتى ساقتاپ، وتانىنىڭ تۇتاستىعىنا، ۇلتتار نتىماعىنا، قوعام ورنىقتىلعىنا قاتىستى وسى كۇرەستە باستاماشى، اتويشى بولىپ، باتىلدىقپەن ۇلتتار نتىماعىن قورعاۋدىڭ امالياتتا ايگىلەۋشىسى بولامىن. "ۇلتتار نتىماعىنىڭ بەرەكەلى شاڭىراعى" مەن ۇلتتار نتىماعى بىرلەسكەن دوستىق قيىلىن ۇزدىكسىز ويداعىداي ورىستەتىپ، ۇلتتار نتىماعىن كۇندەلىكتى تۇرمىس، قزمەت، ۇيرەنۋ بارىسىنىڭ بارلىق جاعىندا تيانداقتاندىرىپ، مەكتەپ تاربيەسى، وتباسى تاربيەسى، قوعام تاربيەسى بۇىندارىمەن ساباقتاستىرىپ، ءوزىمنىڭ بولىمسز ءىس - ارەكەتتەرىم ارقىلى ۇلتتار نتىماعى سۇيىسپەنشىلىگىن جالعاستىرىپ، ۋاقىت ۇتاتىن، مەنەن باسقا كىم ىستەيدى دەيتىن رۋحانى كۇيمەن پارتيا تاپسىرعان داڭقتى مىندەتتى ويداعىداي ورىندايمىن.

ۇلتتار نتىماعى گۇلى ەڭ كوركەم، ۇلتتار نتىماعى جەمىسى ەڭ ءتاتتى، ۇلتتارى نتىماقتى حالىق ەڭ باقىتتى، ۇلتتارى نتىماقتى ەل ەڭ قۇدىرەتتى. ءبىز ءار ۇلت حالقىنىڭ بىرگە نتىماقتاسا العا باسۋ، بىرگە كوركەيىپ - گۇلدەنۋ، داۋداي تاماشا جاعدايىن ەسەلەي قاستەرلەپ، وڭاي - وسپاق قولعا كەلمەگەن ۇلتتاردىڭ نتىماقتى تاماشا جاعدايىن ەسەلەي قاستەرلەپ، ۇلتتار نتىماعىن كوز قاراشىعىمىزدى ايالاۋداي ايالاپ، ۇلتتار نتىماعىن ءومىرىمىزدى قادىرلەگەندەي قادىرلەپ، ۇلتتار نتىماعىن ماڭگى شەشەك اتتىرۋىمىز كەرەك.

جۇڭگو اقپارات سىلعى
اقپارات ايگىلى ايدارى

باستاماشىلىق رولىن ويداعىداي ساۋلەلەندىردى

(باسى 1 - بەتتە)

شينجياڭنىڭ اۋىل شارۋاشىلىق بايلىعى مول، اۋىل شارۋاشىلىق ونىمدەرىنىڭ ءتۇرى كوپ، ساپاسى جاقسى، الايدا گەزلىك قىستاعى سياقتى كاسىپتى دامىتۋ بارىسىندا وسىنداي قيىن ماسەلەگە جولىققاندار شينجياڭنىڭ بايتاق دالاسىنداعى اۋىل - قىستاقتاردا زور مولشەردە كەزدەسەدى. بۇل كەزدە باستاۋشىنىڭ باستاماشىلىعى توتەنشە ماڭىزدى بولادى.

كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋ شايقاسىن ويداعىداي جۇرگىزۋ تۇتاس قوعامنىڭ كۇشىن جۇمىلدىرىپ، باستاماشىلاردىڭ رولىن جاقسى ساۋلەلەندىرىپ، كەدەي بۇقارانىڭ بەلسەندىلىگىن قوزعاپ، شىكى قوزعاۋشى كۇشىن جاندانداردىرىپ كەدەيلىكتى جەڭۋدى قاجەت ەتەدى. گەزلىك قىستاعىنىڭ كىرىستى ارتتىرۋ تاجىريبەسى ۇلگى الۋعا تاتيتىن مانگە يە.